

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma vuosille 2025-2026

Kunnanhallitus 27.11.2023 § 322

114/02.02.00/2023 Talousarvio vuodelle 2024

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnanvaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaaja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarvion valmistelussa on edetty kunnanhallituksen käsittelyyn, josta talousarvioesitys 2024 ja taloussuunnitelma 2025-2026 lähtee valtuuston käsiteltäväksi. Lautakunnat ovat käsitelleet talousarviota kunnahallituksen 9.10.2023 § 261 antaman laadintaohjeen ja talousarviokehityksen pohjalta kokouksissaan marraskuun aikana seuraavasti:

- Kunnanhallituksen henkilöstöjaosto [4.9.2023 § 37](#)
- Keski-Karjalan musiikkiopisto [7.11.2023 § 54](#)
- ympäristölautakunta [14.11.2023 § 137](#)
- sivistyslautakunta [21.11.2023 § 100](#)

Lautakuntien valmistelun pohjalta kunnanjohtaja tekee esityksen Tohmajärven kunnan talousarviosta 2024 ja taloussuunnitelmasta 2025-2026 kunnanhallitukselle. Tässä esityksessä on vain yksi muutos toimialojen talousarviovalmisteluun. Ympäristölautakunnan toimintakatetta on vähennetty 50.000 euroa. Kyseinen muutos kohdistuu mahdolliseen jätevedenpuhdistamon rahoituksen korkomenoihin, joita esittelijä esittää otettavaksi pois vuoden 2024 budjetista. Kunnanhallitus kiittää toimialoja talousarvion valmistelua ja etenkin siitä, että sen hetken tiedon varassa annettua ohjeellista kehystä on pyritty noudattamaan.

Hyvinvointialueiden aloittaessa toiminnan 2023 vuoden alusta, povattiin kunnille parempaa talouden ennustettavuutta ja kuntien tehtävien terävöitymistä sivistyksen ja elinvoiman suuntaan. Hyvinvointialueiden aloitus merkitsi myös kuntien valtionosuuksien ja verotulojen painospisteen siirtämistä valtiolle hyvinvointialueen palveluiden rahoittamiseksi. Vuodelle 2024 valtionosuuksien ennustetaan laskevan noin 1,1 miljoonaa euroa. Verotulojen ennustetaan myös laskevan vuoden 2023 talousarviosta vuoteen 2024 noin 300.000 euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että kuluvan vuoden talousarviosta vuoteen 2024 kunnan verorahoitus (valtionosuudet ja verotulot) laskee noin 1,4 miljoonaa euroa. Tohmajärven kunta arvioi verorahoituksen kuntaliiton tuottamien tuoreimpien ennusteiden mukaan. Näin merkittävä verorahoituksen lasku kuluvaan vuoteen nähden johtuu siitä, että soten 2022 tilinpäätös ei ollut vielä selvillä, kun kunnille myönnettiin vuoden 2023 valtionosuudet. Soten merkittävä kulujen nousu 2022 vaikutti siihen, että voimassaolevan rahoitusjärjestelmän mukaisesti valtionosuuksia ohjautuu aiempaa arviota enemmän kunnilta hyvinvointialueiden palveluiden rahoittamiseksi.

Vaikka kunnan rahoituspohja muuttuu oleellisesti kuluvaan vuoteen nähden ja muutos näkyy myös lähes kaikilla esitetyn talousarvion tiliriveillä leikkauksina niin **talousarviokirja 2024** sisältää kunta- ja hyvinvointistrategian mukaisia tärkeitä toiminnallisia tavoitteita, joilla pyritään pääsemään

kuntastrategian ja hyvinvointisuunnitelman mukaisiin tavoitteisiin. Näihin toiminnallisiin tavoitteisiin ja niiden mitattavuuteen päättäjien on syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Kunnan ensisijainen tehtävä on järjestää lakisääteiset palvelut. Lakisääteisten palveluiden lisäksi kunnat hoitavat tehtäviä, jotka ovat sille vapaaehtoisia kuten elinvoiman kehittäminen ja työllisyyden hoito. Jälkimmäinen tulee kunnan lakisääteiseksi tehtäväksi vuoden 2025 alusta.

Numeroiden valossa tulevaan vuoteen lähdetään haastavissa merkeissä, kuten koko valtakunnassa ja etenkin Pohjois-Karjalan kunnissa. Kuluvan vuoden näköpiirissä oleva ylijäämä tulee vaihtumaan yli puolen miljoonan alijäämään. Kahden tulevan vuoden aikana taloutta tulee pystyä sopeuttamaan niin, että 2026 vuoden talousarvio on taas +merkkinen. Kunnan veroprosentti 9,11 pyöristyy tulevana vuonna 9,1. Tämä muutos vähentää tuloverokertymää noin 6.000 euroa vuoteen 2023 nähden. Tulevana vuonna on jo painetta tuleveroprosentin nostamiseen talouden tasapainottamiseksi.

Kun tarkastellaan kunnan omaa rahoituspohjaa, niin Tohmajärven kunnan toimintakuluiksi on arvioitu vuodelle 2024 yhteensä 23.022.587 euroa, mikä on 574.687 euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Toimintakulujen lasku on merkittävä, kun huomioidaan että kulurakenteeseen vaikuttaa negatiivisesti yleinen kustannustason nousu, kunta-alan palkkaratkaisun tuomat palkankorotukset, korkotason nousu, joka näkyy myös käyttötaloudessa Sivistyskeskus Ahjon leasingmaksujen korkojen yli puolen miljoonan euron nousuna vuoden 2023 talousarvioon nähden. Korkotason nousu nostaa myös pitkäaikaisten lainojen korkomenoja vuoden 2023 talousarvioon nähden 149.750 euroa. Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän (mm. palveluiden myyntituotot, vesimaksut, vuokratuotot ja asiakasmaksut) yhteensä 10.615.947 euroa. Toimintatuotot tippuvat edelliseen vuoteen nähden 402.892 euroa. Vaikka lähes kaikkia kunnan asiakaspalvelumaksuja esitetään korotettavaksi niin mm. lomituksen maksut tulevat laskemaan, mutta samassa suhteessa laskevat myös lomituspalveluiden kustannukset. Kunnan omassa perustoiminnassa merkittävin tiputus maksuissa näkyy varhaiskasvatuksen hoitomaksuissa, joita ennustetaan kertyvän 93.500 euroa, kun vuodelle 2023 arvioitiin vielä 138.000 euroa. Merkittävä lasku selittyy valtakunnallisten maksujen muutoksina, joka astui voimaan jo vuonna 2023. Yhä useampi perhe nauttii nyt veloituksettomasta varhaiskasvatuksesta, ja maksuja maksavat perheet ovat saaneet helpotusta maksuihin.

Kulujen ja tuottojen erotuksena jäljelle jäävät verorahoituksella kustannettavat nettomenot eli toimintakate. Sen arvioidaan olevan ensi vuonna 12.406.640 euroa. Toimintakate pienenee edelliseen vuoden talousarvioon nähden 171.795 euroa. Tohmajärven kunnan vuosikatteen 2024 arvioidaan olevan 386.760 euroa. Poistojen jälkeen Tohmajärven kunnan tulos tulee muodostumaan ensi vuonna euroa 563.240 euroa alijäämäiseksi.

Lainoja lyhennetään ensi vuonna 900.000 euroa ja uutta lainaa otetaan 1,5 milj. euroa. Kunnalla pitkäaikaista lainaa vuoden 2024 lopussa 7.137.525 euroa. Merkittävin investointi, joka on tulevaisuudessa näköpiirissä, tulee olemaan jätevedenpuhdistamon rakentaminen. Arvioitu hankkeen kokonaiskustannus tulee olemaan noin 5,2 miljoonaa euroa. Hanke on tarkoitus aloittaa 2024 ja puhdistamon on tarkoitus valmistua vuonna 2025.

Investointeja esitetään tehtäväksi vuodelle 2024 yhteensä 1.265.000 euroa. Valtuutettujen kehittämisrahaa jää käytettäväksi vuodelle 2024 vielä 200.000 euroa. Merkittävämmät investoinnit kohdistuvat vesihuoltolaitokseen, jonne esitetään tehtäväksi viisi erillistä investointia, yhteensä 400.000 euron edestä. Yksittäiset merkittävimmät kuntastrategian mukaiset investoinnit tulee olemaan Kirkkotien osittainen päällystys välillä Sivistyskeskus Ahjo - Harjulantien risteys ja Tikkalan kuntoradan kunnostus ja valaistuksen uusiminen, molempien investointien suuruus on arvioitu olevan noin 100.000 euroa. Tikkalan pururadan ja valaistuksen kunnostamiseen on tarkoitus hakea avustusta Opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Myös kunnallistalon ulkopuolen kunnostushanke jatkuu vielä 2024, valmista tulisi

olla kesäkuussa. Investoinnit ovat aiempiin vuosiin nähden maltillisemmalla tasolla. Menneinä vuosina on tehty jo merkittäviä uusinwestointeja, jolla on rakennettu ja parannettu mm. kuntalaisten peruspalveluita tarjoavia palvelukiinteistöjä. Tulevien vuosien investoinnit keskittyvät pitkälti korjausvelan hoitamiseen.

Talousarviossa sitovuustasoksi valtuuston nähden esitetään toimielintasoa. Tämä tarkoittaa sitä, että kunnanhallitus ja -valtuusto eivät ota kantaa toimielinten menojen ja tulojen tarkempaan kohdentumiseen vaan se on kunkin toimielimen omassa päätösvallassa. Vaikka talousarviokirjassa 2024 ja taloussuunnitelmassa 2025 – 2026 on esitelty toimialojen tuloslaskelmat myös tulosityksikoittain, niin eurojen kohdentumisesta tulosityksikoittain päättää myöhemmin toimielimet käsitellessään talousarvion käyttösuunnitelmaa.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt [kuntastrategian](#) 28.2.2022 § 7 ja päivittänyt kuntastrategiaa 19.6.2023 § 49 ja [hyvinvointisuunnitelman](#) 6.6.2022 § 211. Talousarvion toiminnalliset tavoitteet tulee pohjautua hyväksyttyyn kuntastrategiaan sekä hyvinvointisuunnitelmaan.

Esityslistan liitteenä on talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025–2026.

Asian valmistelija

kunnanjohtaja Mikko Löppönen, mikko.lopponen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4001
talouspäälikkö Tuula Pieviläinen, tuula.pievilainen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4033
toimielimet

Esittelijä

kunnanjohtaja Mikko Löppönen, mikko.lopponen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4001

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää valtuustolle vuoden 2024 talousarvioesityksen ja taloussuunnitelman vuosille 2025-2026 hyväksyttäväksi.

Merkitään, että talouspäälikkö Tuula Pieviläinen oli asiantuntijana kuultavana tämän asian käsittelyn aikana klo 15:24 – 18:28.

Merkitään, että talousarviokirjasta käytiin ensin yleiskeskustelu, ja sitten keskustelu osioittain.

Vilho Mikkonen esitti, että talousarvion investointiosasta s. 16 poistetaan ”Kaavateiden peruskorjaus” 100 000 euroa.

Vuokko Väistö kannatti Vilho Mikkosen tekemää esitystä.

Merkitään, että kokouksessa pidettiin tauko tämän asian keskustelun aikana klo 16:42 – 17:05.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa on Vilho Mikkonen tehnyt ja Vuokko Väistö kannatti vastaesitystä, että investointiosasta s. 16 poistetaan ”Kaavateiden peruskorjaus” 100 000 euroa, joten on suoritettava äänestys.

Äänestysesitys oli seuraava:

Ne, jotka kannattavat kunnanjohtajan päätösehdotusta, äänestävät "jaa" ja ne, jotka kannattavat Vilho Mikkosen vastaesitystä, että investointiosasta s. 16 poistetaan "Kaavateiden peruskorjaus" 100 000 euroa, äänestävät "ei".

Äänestys suoritetaan nimenhuudolla.

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti äänestysesityksen.

Äänestyksen tulos:

Äänestyksessä annettiin 1 "jaa"-ääntä ja 6 "ei"-ääntä.

Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä.

Äänestyksen jälkeen siirryttiin seuraavaan osioon.

Vilho Mikkonen esitti, että Tohmajärven oppilaspaikat korotetaan 53:sta 56:een (s. 62).

Merkitään, että Mikkosen esitys raukesi kannattamattomana.

Merkitään evästyksenä musiikkiopiston rehtorille, että Keski-Karjalan musiikkiopiston toimintakuntien kunnanjohtajille tulee laittaa kutsu tilaisuuteen, jossa keskustellaan musiikkiopiston oppilaspaikkamääristä ja niiden vaikutuksista valtionosuuksiin.

Tommi Pesonen esitti, että puunmyyntituloja lisätään 80 000 euroa (TA 2024 Toimintatuotot ulkoiset 200 000 euroa).

Matti Kuittinen kannatti Pesosen esitystä.

Vilho Mikkonen kannatti Pesosen esitystä.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa on Tommi Pesonen tehnyt ja Matti Kuittinen ja Vilho Mikkonen kannattaneet vastaesitystä, että puunmyyntituloja lisätään 80 000 euroa (TA 2024 Toimintatuotot ulkoiset 200 000 euroa s. 73), joten on suoritettava äänestys.

Äänestysesitys oli seuraava:

Ne, jotka kannattavat kunnanjohtajan päätösehdotusta, äänestävät "jaa" ja ne, jotka kannattavat Tommi Pesosen vastaesitystä, että puunmyyntituloja lisätään 80 000 euroa (TA 2024 Toimintatuotot ulkoiset 200 000 euroa s. 73), äänestävät "ei".

Äänestys suoritetaan nimenhuudolla.

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti äänestysesityksen.

Äänestyksen tulos:

Äänestyksessä annettiin 0 "jaa"-ääntä ja 7 "ei"-ääntä.

Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä.

Päätös

Kunnanhallitus päätti esittää valtuustolle vuoden 2024 talousarvioesityksen ja taloussuunnitelman vuosille 2025-2026 hyväksyttäväksi siten, että investointiosasta s. 16 poistettiin ”Kaavateiden peruskorjaus” 100 000 euroa ja puunmyyntituloja lisätään 80 000 euroa (TA 2024 Toimintatuotot ulkoiset 200 000 euroa s. 73.)

Merkitään evästyksenä musiikkiopiston rehtorille, että Keski-Karjalan musiikkiopiston toimintakuntien kunnanjohtajille tulee laittaa kutsu tilaisuuteen, jossa keskustellaan musiikkiopiston oppilaspaikkamääristä ja niiden vaikutuksista valtionosuuksiin.
